

координація та форми взаємодії; в т.ч. міждержавні; перелік оперативно-розшукових заходів з використанням оперативно-розшукових систем, відео-аудіозапису, кіно- і фотозйомки та інших технічних засобів.

Повна невідповідність законодавства України, спрямованого на боротьбу з організованою транснаціональною злочинністю, з модельним законом СНД «Про боротьбу з організованою злочинністю» іншими загально-нормативними актами держав СНД, Європи, ООН знижує ефективність застосування чинного законодавства у цій боротьбі. Тому врахування міжнародного законодавства, зближення підходів у боротьбі із злочинністю набуває принципового значення при розробці нового законодавства України. Так, міжнародний характер транснаціональної організованої злочинності вимагає від правоохоронних органів удосконалення форм і методів боротьби з нею. Зокрема, співробітники оперативних органів повинні мати можливість здійснювати систематичний збір та аналіз відповідної інформації про прояви, факти транснаціональної організованої злочинності. Ці оперативні дані можуть бути використані як у стратегічних, так і тактичних цілях. Методи, які застосовуються для збору і використання такої інформації, мають бути визначені чинним кримінально-процесуальним законодавством.

Як бачимо, ефективність міжнародного співробітництва у боротьбі з організованою транснаціональною злочинністю залежить від своєчасного вирішення низки проблем організаційно-правового, технічного, матеріального та міжнародно-нормативного характеру.

Список літератури:

1. Овчинский В.С. Основные транснациональные преступные организации и причины их возникновения // Основы борьбы с организованной преступностью. М., 1996
2. Овчинский В.С. Международные подходы к оценке социальных последствий организованной преступности // Там же.
3. Коннов А.И. Общественная опасность организованной преступности // Там же.
4. Овчинский В.С. Международные принципы сотрудничества в борьбе с организованной преступностью // Там же.
5. Михайлов В.И., Федотов А.В. Модельный закон СНГ «О борьбе с организованной преступностью» // Государство и право. М., 1998. № 2.

Надійшла до редакції 18.07.2000

П.Д. Біленчук, академік, проф. Національної академії внутрішніх справ України,

Н.С. Прокопенко, канд. екон. наук, нач. відділу НДЦ АДПС України

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНА ЗЛОЧИННІСТЬ: ДИНАМІКА РОЗВИТКУ

Протягом тривалого часу політики та вчені в СРСР не визнавали існування організованої злочинності. Однак за кордоном ця проблема завжди була предметом серйозних наукових досліджень. З середини 70-х років, за дорученням ООН, до наукової розробки понятійного апарату організованої злочинності були залучені експерти – відомі вчені-правознавці і практики.

Особливе значення наукової розробки цієї проблеми було підкреслено під час роботи чергового Конгресу ООН з питань попередження злочинності і ставлення до злочинців, який відбувся на Кубі 27 серпня – 7 вересня 1990 р.

У рішеннях цього форуму підкреслювалось, що одним формулюванням неможливо визначити численні прояви організованої злочинності, обумовлені різними факторами, у тому числі етнічними та економічними.

У цілому це явище визначалось як складні види діяльності, здійснювані у широких масштабах організаціями та іншими групами, які мають внутрішню структуру, отримують фінансовий прибуток і владу шляхом створення та експлуатації ризиків незаконних товарів та послуг. Це злочини, які прагнуть виходу за межі державних кордонів, пов'язані з корупційним суспільним і політичним діячів, отриманням хабарів, погрозами, залякуваннями та насильством.

В останні роки спостерігається швидке зростання міжнародної організованої злочинності. Ця загрозлива тенденція обумовлена значними досягненнями у розвитку технологій та засобів зв'язку, небувалим поширенням міжнародної комерційної і економічної діяльності, перевезень, туризму тощо. Транснаціональні злочинні співтовариства ефективно використовують міжнародну обстановку, що склалася. У результаті злочинність не тільки поширюється, а стає більш прибутковою.

Ітернаціоналізація організованої злочинності проявляється у поширенні ринків збуту наркотичних речовин, викраденні речей, людей, зброї, радіоактивних речовин та інших незаконних товарів і послуг, які надходять та обробляються через мережу злочинних комерційних організацій, що охоплюють увесь світ. Обсяги цих угод складають сьогодні сотні мільярдів доларів, що перевищує національні бюджети багатьох держав світу.

Міжнародні злочинні співтовариства ставлять під загрозу економічні, політичні та суспільні інтереси не однієї, а відразу багатьох держав світу, перешкоджають нормальному міжнародному співробітництву та реалізації законних прав і інтересів їх громадян.

Свого подальшого загострення ця проблема набула із розпадом СРСР і створенням на його теренах СНД. Відтоді працівники правоохоронних органів різних держав співдружності, виходячи із необхідності дотримання державного суверенітету, втратили колишню можливість розшукувати чи переслідувати «по гарячих слідах» злочинців на території іншої держави. Відразу ж повною мірою проявився увесь спектр проблем, пов'язаний з боротьбою із транснаціональною злочинністю в Україні, Росії, та інших державах співдружності, а саме:

– відсутність досвіду боротьби з транснаціональними угрупованнями у правоохоронних органах держав СНД, а також професійно підготовлених співробітників для здійснення цієї роботи та національної правової бази для забезпечення ефективної протидії транснаціональній злочинності;

– відставання у створенні організаційних структур, націлених виключно на боротьбу із транснаціональною злочинністю.

У перші роки після розпаду СРСР співробітництво з правоохоронними органами виниклих на його теренах держав взагалі здійснювалось на засадах особистих контактів співробітників МВС і прокуратури, що, як правило, було пов'язано із порушенням законодавства, а іноді й суверенітету суміжних держав.

Відкриті кордони дозволили численним злочинним формуванням практично без перешкод переходити на територію іншої держави, скоювати там злочини, а потім переховуватись за кордоном. Злочинні формування налагодили сталі маршрути, якими через республіки Середньої Азії, Російську Федерацію, Україну до держав Європейської співдружності поставляють наркотики та інші предмети, заборонені до обігу, контрабанду, речі та кошти, набуті злочинним шляхом.

Ефективна боротьба з транснаціональною організованою злочинністю можлива лише в контексті активної взаємодії держав світового співтовариства і особливо країн СНД. На жаль, у цьому ряді випадків в умовах становлення молодих держав цьому заважає невирішеність низки питань, пов'язаних не тільки з організацією, правом, податковою політикою, але і з політикою держав в цілому та проблемами суверенітету.

Слід визнати, що сьогодні Україною накопичено певний досвід взаємодії з іншими країнами світового співтовариства у боротьбі з транснаціональною злочинністю, який здійснюється на різних рівнях. Це, насамперед, багатостороннє співробітництво у рамках міжнародних організацій (Інтерпол, Європол) та держав СНД, а також на рівні двосторонніх угод тощо.

Досвід взаємодії достатньо різноманітний, що викликає необхідність його більш глибокого наукового дослідження, удосконалення і поглиблення з метою підвищення міжнародного співробітництва у розкритті і розслідуванні злочинів, що скоюються учасниками транснаціональних злочинних співтовариств.

Інтернаціональна діяльність міжнародного бізнесу, набувши небачених розмірів, стала серйозним фактором негативного впливу на економіку і на процес відтворення як у країнах базування, так і в державах, що приймають.

При простеженні функціонування і стрімкості розвитку міжнародного бізнесу останнім часом можна зробити висновок, що найважливіший момент, навколо якого постійно перехрещуються суперечності національних економік і світового господарства в цілому, є сфера оподаткування.

Тому назріла необхідність створення податкових місій Державної податкової адміністрації України у складі дипломатичних представництв за кордоном, що дасть можливість представляти і захищати в державі перебування інтереси України в питаннях сплати податків нерезидентами, одержаними із джерел на території України, усунути подвійне оподаткування і вирішити інші питання, які будуть покладені на що місію.

Потребує термінового вирішення питання щодо активізації виконання функції контролю за поверненням в Україну валютних коштів податковою службою через створення системи «Митниця – Банк – Податкова служба».

Необхідно створити ефективний механізм одержання і обліку потрібної інформації для комп'ютерного аналізу за зовнішньоекономічною діяльністю підприємств, використовуючи відомості податкової та митної служб, Національного банку, Міністерства економіки та Міністерства статистики.

Всесвітня історія фінансів довела, що жодна країна не може залишитись ізольованою.

Вирішення проблем міждержавної дискримінації в оподаткуванні справляє на традиційну мету будь-якої національної фінансової політики – сприяння економічному розвитку шляхом фіскального заохочення капіталоутворення та інвестування, зростання виробництва.

В цілому проблема боротьби з організованою злочинністю, ухилення від податків у сфері міжнародного бізнесу вже була предметом широких досліджень відомих економістів, криміналістів, кримінологів, спеціалістів у сфері кримінального і податкового права. Та питання транснаціональної організованої злочинності в міжнародному бізнесі залишаються ще недостатньо дослідженими, що негативно відбивається на підготовці та навчанні кадрів, наукових дослідженнях і практиці боротьби з правопорушеннями і ухиленням від податків в державах СНД.

Надійшла до редакції 18.05.2000

М.С. Журов, препод. Кримського фак-та Ун-та внут.дел

МЕРЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ТРАНСНАЦИОНАЛЬНОЙ ПРЕСТУПНОСТИ

Одной из наиболее распространенной формой международной преступности является торговля людьми. Практически во всех странах имеются законы, которые направлены на борьбу с этим видом преступлений. Однако проблема остаётся столь же актуальной, как и сотни лет назад, когда работорговля была обычным бизнесом.

Для организации мер противодействия следует установить причину столь высокой живучести данного вида преступления. С момента появления общественного разделения труда началось превращение человека в товар. Как продукт его деятельности, так и сам человек явился предметом торговли, как процесса обмена через куплю-продажу. Продукт труда, произведенный для обмена, является результатом специализированного производства, которое обеспечивает удовлетворение различных потребностей.

Разделённый труд и потребность в его результатах порождает необходимость его обмена как объективной реальности взаимозависимых отношений. Чем более сложное разделение труда, тем выше организация общественных отношений, где торговля как средство обмена является неотъемлемым компонентом и человек как отдельная ценность непрерывно находится в процессе купли-продажи. Обмен одних ценностей на другие определяет степень зависимости двух сторон. Такого рода зависимость определяется конкретными характеристиками, к числу которых относится сила зависимости. Она может быть частичной или полной. Длительность зависимости, которая может носить временный или постоян-